

Framkvæmdaáætlun 2003

1. Allar aðgerðir ráðsins byggjast á niðurstöðum markvissra rannsókna og eru metnar með tilliti til árangurs.

Unnið er samkvæmt rannsóknaráætlun Áfengis- og vímuvarnaráðs sem samþykkt var á fundi ráðsins 27. nóv. 2001.

Huga þarf að:

- Hvar sé þörf á rannsóknum hverju sinni.
- Neyslukönnunum meðal ýmissa aldurshópa.
- Eigindlegum rannsóknum (qualitative) t.d. á líðan barna og unglunga.
- Rannsóknum til að meta árangur af verkefnum.
- Rannsóknum sem hafnar eru en ekki er lokið við að vinna úr.
- Samstarfi við aðra sem stunda rannsóknir á lífsstíl og lífsstíl.

Áætlun 2003:

- Áfengi og önnur vímuefni: Ýmsar tölulegar upplýsingar. Endurútgáfa
- ESPAD og ungt fólk.
- Eyjaverkefni í samstarfi við Grænland, Áland og Færeyjar, lýkur í desember 2003.
- Þátttaka í norrænu og alþjóðlegu samstarfi eftir föngum (NAD, Pompidou, EMCDDA, Kettil Bruun, Nordisk Rusmiddelkonferensen, EkNarko, ICCA).
- Leggja áherslu á úrvinnslu og undirbúning rannsókna á lífsstíl unglunga og áhrif jafningjahópsins.

2. Forvarnasjóður nýtist til fjölbreyttra forvarnaverkefna um land allt.

Huga þarf að:

- Skiptingu styrkja milli landshluta.
- Niðurstöðum nýjustu kannana og upplýsinga.
- Grasrótarstarfi í sveitarfélögum, meðal foreldra, innan heilsugæslu, skóla og tómstundastarfs.
- Samráði, samræmingu og samvinnu um forvarnaverkefni.

Framkvæmd:

- Auglýsa styrki úr Forvarnasjóði sunnudaginn 5. janúar 2003.
- Kynna Forvarnasjóð í fjölmiðlum sérstaklega um svipað leyti og auglýst verður.
- Úthluta styrkjum úr Forvarnasjóði fyrir 1. maí 2003.
- Upplýsingabæklingur um Forvarnasjóð verði tilbúinn í ársbyrjun.
- Öll verkefni sem njóta styrkja úr Forvarnasjóði verði merkt með einkennismerki Áfengis- og vímuvarnaráðs.
- Fylgjast með framkvæmd og kynna stöðu verkefna sem hlutu styrki árið 2002 á vefnum og í ársskýrslu.

3. Ráðið hvetur til þess að skólar, heilbrigðisstofnanir og íþrótt- og æskulýðsstofnanir móti sér uppbyggilega vímuvarnar- og íhlutunarstefnu.

Huga þarf að:

- Menntun /þjálfun starfsfólks.
- Úrræðum sem fyrir hendi eru.
- Viðmóti starfsfólks.
- Fræðslu sem veitt er í vímuvörnum.

Framkvæmd:

- Stuðla að því að unnið sé eftir markaðri vímuvarnastefnu á sem flestum sviðum.
- Útgáfa á fræðsluefni til notkunar í samtölum við einstaklinga og kennslu í hópi t.d. innan heilsugæslunnar, félagsþjónustu og í lífsleikni í skólum.
 - Vímuefni og meðganga - endurútgáfa.
 - Fræðslubæklingur um áfengi fyrir almenning.
- Námskeið um vímuvarnir fyrir valda markhópa í samvinnu við fulltrúa markhópanna, t.d. fyrir starfsfólk skóla, heilsugæslu og íþrótt- og tómstundastarfs.

4. Áfengis- og vímuvarnaráð reki aðgengilegt, þjónustumiðað gagnasafn og heimasíðu og hafi í boði úrval fyrirlestra og kynningarefnis fyrir foreldra, skóla og almenning.

Huga þarf að:

- Samstarfi um upplýsingaflæði á vímuvarnavettvangi.
- Gagnsemi og nýtingu upplýsinga á vegum Áfengis- og vímuvarnaráðs.

Framkvæmd:

- Kynna gagnasafnið sem víðast – Beðið eftir nýju bókasafnskerfi.
- Byggja upp og viðhalda heimasíðunni www.vimuvarnir.is með nýjum, aðgengilegum upplýsingum.
 - Viðhalda lista yfir fyrirlestra og fyrirlesara um vímuvarnir á heimasíðunni.
 - Viðhalda lista yfir námskeið á sviði vímuvarna á heimasíðunni.
 - Viðhalda lista og upplýsingum um ráðstefnur og námskeið.

5. Áfengis- og vímuvarnaráð leggur áherslu á að veita almenningi, stofnunum og fyrirtækjum þjónustu með því að hafa á boðstólum fræðslu, ráðgjöf og úrræði á sviði vímuvarna.

Huga þarf að:

- Tækifærum sem gefast við persónuleg samskipti fagaðila og fjölskyldna.
- Hefðbundnum aðstæðum þar sem þeir sem vinna að málefnum barna og fjölskyldna þeirra hitta markhóp sinn.
- Námskeiðum, fræðslu og stuðningi við hæfi.

Framkvæmd:

- Stuðla að fyrirlestrum um margvísleg málefni sem tengjast vímuvörnum fyrir mismunandi markhópa t.d. í samstarfi við fræðsluhópinn „Náum áttum“.
- Standa að íslenskri haustráðstefnu með þátttöku erlendra gestafyrirlesara fyrir starfsfólk á sviði vímuvarna og áhugasama leikmenn til að efla og styðja vímuvarnastarf í landinu t.d. í samstarfi við fræðsluhópinn „Náum áttum“.

6. Áfengis- og vímuvarnaráð vill stuðla að auknum skilningi uppalenda og starfsfólks skóla á tengslum þroskaraskana og áhættuhegðunar.

Huga þarf að:

- Fjölbreytni og fjölgreind einstaklinga.
- Mismunandi þroskahraða barna og unglinga á hverju æviskeiði og mismunandi þroskastigi barna innan hvers æviskeiðs.
- Framboði fjölbreyttra viðfangsefna á sviði t.d. lista og íþróttá til að opna nýjar leiðir til sjálfsstyrkingar.
- Tengslum barna við fjölskyldu, vini og þá sem sinna þeim í daglegu lífi.
- Þverfaglegu samstarfi þeirra sem vinna með uppeldi og umönnun barna og unglinga.
- Kynningu á niðurstöðum rannsókna um áhrif uppeldisaðferða á það hvort og hvenær unglingar leiðast út í neyslu áfengis eða annarra vímuefna.
- Almenningsfræðslu um áherslur í forvarnastarfi.

Framkvæmd:

- Stuðla að aukinni þekkingu uppalenda barna og starfsfólks leikskóla og skóla á uppeldisaðferðum og viðbrögðum sem virka styðjandi fyrir börn með þroskaraskanir.
- Efla framboð námsefnis á þessu sviði, námskeiða og fyrirlestra fyrir foreldra og aðra sem vinna að uppeldi barna og unglinga.
- Stuðla að þróunarverkefnum á þessu sviði.
- Vinna að því að vekja athygli á hættum sem ógna börnum og ungmennum.
- Vekja athygli á lagalegri ábyrgð foreldra á uppeldi barna fram að 18 ára aldri.
- Hvetja til jákvæðra samskipta fjölskyldunnar á sérstökum tímamótum.
- Hafa segulmottur með útivistarreglum fyrir sveitarfélög sem vilja senda þau til heimila skólabarna.
- Hvetja til uppbyggilegra samskipta allra sem starfa með börnum við börn og unglinga.

7. Áfengis- og vímuvarnaráð starfar markvisst að vímuvörnum í sveitarfélögum landsins í samvinnu við Samband íslenskra sveitarfélaga.

Huga þarf að:

- Mismunandi aðstöðu sveitarfélaganna í landinu til að bjóða ungu fólki fjölbreytt og uppbyggileg viðfangsefni.
- Mismunandi aðgengi sveitarfélaganna að úrræðum fyrir börn og unglinga sem þurfa á aðstoð að halda við nám eða af öðrum ástæðum.
- Reynslu af *Íslandi án eiturlyfja* og sveitarfélagaverkefni SÁÁ og heilbrigðisráðuneytisins.
- Samvinnu við fjölmiðla.

Framkvæmd:

- Markmið og áherslur verkefnisins skilgreindar.
- Vinnuferli lýst.
- Ráðgjöf og upplýsingamiðlun um skipulag og framkvæmd forvarnastarfs gagnvart ungu fólki.
- Athuga með að koma á reglulegum pistlum um vímuvarnir hjá þáttum eins og Íslandi í bítið, Morgunútvarpinu og öðrum þáttum sem taka fyrir ýmis samfélagsmál.
- Tilraunasveitarfélög?

8. Áfengis- og vímuvarnaráð markar stefnu um hvernig hægt er að sjá við öflugri og markvissri markaðssetningu vímuefna sem er drifkrafturinn í sívaxandi vímuefnaneyslu á vesturlöndum.

Huga þarf að:

- Aðferðum við markaðssetningu og dreifingu vímuefna.
- Aukinni glæpatíðni og ofbeldi vegna sölu og dreifingu ólöglegra vímuefna.
- Viðbrögðum annarra landa við markaðssetningu og dreifingu vímuefna.
- Verkan mismundandi lagasetningar og aðferða við eftirlit á neyslu vímuefna.
- Eflingu vímuvarna í samræmi við aukna þörf.

Framkvæmd:

- Hvetja til að viðeigandi viðurlögum sé beitt við lagabrot v. fjármögnunar, sölu og dreifingar ólöglegra vímuefna.
- Hvetja til rannsókna á aðferðum við dreifingu og markaðssetningu vímuefna.
- Hvetja til rannsókna á árangri annarra landa af viðbrögðum við vaxandi markaðssetningu og dreifingu ólöglegra vímuefna.
- Standa vörð um lög og reglur sem draga úr framboði og neyslu vímuefna í umhverfi barna og unglinga.
- Hvetja til að lögum og viðurlögum við lagabrotum sé breytt ef rannsóknir benda til að breytinga sé þörf.
- Hvetja stjórnvöld til að efla forvarnir í samræmi við aukna neyslu vímuefna og skaðsemi vegna hennar.
- Hvetja til stofnunar starfshópa um möguleg viðbrögð almennings við auknum glæpum og ofbeldi í samfélaginu, t.d. við handrukkanir.

9. Áfengis- og vímuvarnaráð vill skilgreina áhrif jafningjahópsins á lífsstíl unglinga og unglíngamenningu.

Huga þarf að:

- Hvaða upplýsingar liggja fyrir um unglíngamenningu og lífsstíl unglinga.
- Hvað ræður stefnum og straumum í jafningjahópnum.

Framkvæmd:

- Efna til verkefna með þátttöku unglinga.
- Þinga með unglíngum um lífsstíl unglinga.
- Efna til umræðna um lífsstíl unglinga með þátttakendum í Eyjaverkefni á norrænni ráðstefnu í Reykjavík haustið 2003.
- Virkja vinnuafli ungs fólks í vímuvarnastarfi með því að draga þau inn í ákvarðanatöku og stefnumótun á sviði vímuvarna sem víðast.
- Viðurkenna og efla frumkvæði ungs fólks í vímuvarnastarfi hvarvetna.

31.1.'03/ÞR